

havde lettere adgang til disse materialer end de kostbare elefantstødtænder i middelalderen. Materialet gennemgås kronologisk, og forfatteren giver en indføring i motiver og billedtyper samt de enkelte kunstgenstandes formål og anvendelse. De forskellige værksteders udbredelse og særpræg beskrives.

Det er lykkedes for Liebgott at give en ukunstlet og velskrevet oversigt over den kostbare samling, som overvejende har haft religiøse formål: Andagtsbilleder, bogbind og krucifixer, bestilt af adel og gejstlighed af det kostbareste materiale for at tjene til Guds forherligelse. Bogen er overskuelig i sin inddeling af stoffet, som er sat ind i en forsvarlig, kulturhistorisk ramme – Den formidlingsmæssige opgave er løst på forbilledlig måde.

I teksten er fagbetegnelser, navne og lignede, som forfatteren har skønnet vigtigt, anført i kursiv. For nogle letter det læsningen og fremmer forståelsen, for andre virker det forstyrrende, en kilde til irritation. Jeg hører til den sidste kategori.

*Wivan Munk-Jørgensen*

Tove Clemmensen: *Skæbner og Interiører. Danske tegninger fra barok til klunketid.* (Nationalmuseet 1984), 177 s., 195,- kr.

1951 var der en udstilling af danske interiørtegninger på Nationalmuseet. Til udstillingen havde den unge Tove Clemmensen forfattet bogen »Danske interiørtegninger fra rokoko til klunketid«. Herværende værk er resultatet af de mellemliggende års fortsatte studier i den specielle, i omfang ret begrænsede, maleriske genre. Antallet af billeder er fordoblet og suppleret med flere hidtil ukendte og upublicerede eksemplarer. Som genre kan de sammenlignes med senere tiders interiørfotografier, med et krav om nøjagtighed som det primære;

den kunstneriske kvalitet er til gengæld temmelig svingende. Ofte er det amatører, undertiden beboeren selv, der med kærlig omhu og ejerglæde har skildret alle rummets detaljer, møblernes placering, tekstilmønstre og farver, malerier og nips. Da fotografiet vandt indpas i slutningen af 1800 tallet, ophørte genres eksistensberettigelse.

Ved en gennemgang af billedmaterialet efterlades man i en særpræget stemning – synet af alle disse lidt stive, ubeboede rum vækker et ønske om at se dem befolkede. Forfatterens motivation til indsamling af de levnedbeskrivelser, der ledsager billederne, kan måske tilskrives denne fornemmelse. Resultatet er et glimrende indblik i skiftende tiders livsstil og moder hos aristokrati og borgerskab. De ældste eksempler viser stilrene og stramme barokrum med rolige trægulve og enkle stole og kister, der taler om mådeholden livsførelse. De yngste eksempler tager os med ind i klunketidens overmøblerede, overpolstrede, i stilistisk forstand umådeholdne stuer, hvor i det mindste husstøvmiderne må have ført et overdådigt liv. Placeringen af rummenes beboere i deres egne omgivelser er kulturhistorie af en fin underholdningsmæssig kvalitet, blandt højdepunkter kan nævnes Frederik VI's arbejds- og soveværelse på Amalienborg, fra hvis smalle seng den replik lød, som det danske folk tog til sig af hele hjertet: »Godnat, Ole! Sluk lyset! Pengene ligger i vinduet«.

*Wivan Munk-Jørgensen*

Margit Mogensen: *Landbruget i dansk malerkunst ca. 1840-1915.* (Landbohistorisk Selskab, 1984), 144 s., ill., 144,- kr.

Bogen omhandler en periode, hvor landbruget gennemgik store omvæltninger med hensyn til dyrkningsmetoder, husdyrhold og landbrugsredskaber.